

Əməyin Təhlükəsizliyi Standartları Sistemi
Taxta Emalı İstehsalı
Ümumi təhlükəsizlik tələbləri

Occupational safety standards system
Woodworking manufacture
General safety requirements

LAYIHƏ

Bu standart Azərbaycan Standartlaşdırma İnstitutunun icazəsi olmadan tam və ya hissə-hissə yenidən çap oluna, çoxaldıla və yayıla bilməz

Elçin İsaqzadə küç., 7-ci köndələn

Qaynar xətt: +994125149308

Email: office@azstand.gov.az

MÜQƏDDİMƏ

1. Bu standart Azərbaycan Respublikası Dövlət Əmək Müfəttişliyinin sifarişi ilə “Azərbaycan Standartlaşdırma İnstitutu” PHŞ tərəfindən işlənib hazırlanıb və “Əmək sahəsində” standartlaşdırma üzrə Texniki Komitə (AZSTAND/TK 21) tərəfindən təqdim edilib.
2. “Azərbaycan Standartlaşdırma İnstitutu” PHŞ-nin “ ____ ” _____ 2024-cü il tarixli _____ sayılı Qərarı ilə təsdiq edilmişdir.
3. Qüvvəyə minmə tarixi “ ____ ” _____ 2024-cü il.
4. Bu standart beynəlxalq standart ГОСТ 12.3.042 – 88 ilə eynidir (IDT).
This standart is identical (IDT) to the international standard ГОСТ 12.3.042 – 88.
5. İlk dəfə tətbiq edilir.
6. Dövlət standartında müəyyən edilən tələblərin beynəlxalq standartlara, norma, qayda və tövsiyələrə və digər dövlətlərin müvafiq mütərəqqi milli standartlarına, elm, texnika və texnologiyanın müasir nailiyyətlərinə əsaslanmasını müəyyən etmək üçün standartın ilkin yoxlama müddəti 2025-ci il, dövrü yoxlama müddəti 1 ildir.

LAYIHƏ

MÜNDƏRİCAT

Mündəricat	IV
1. Ümumi müddəalar	1
2. Texnoloji proseslərə tələblər	2
3. İstehsalat yerlərinə və sahələrinə dair tələblər	3
4. İlk materiallara, xammal və yarımfabrikatlara, hazır məhsullara, istehsalat tullantılarına, onların saxlanması və daşınmasına dair tələblər	5
5. İstehsalat avadanlıqlarının və iş yerlərinin təşkilinin yerləşdirilməsinə dair tələblər..	7
6. İstehsalat prosesində iştirak etməyə icazə verilən işçilərə tələblər.....	8
7. İşçilərin mühafizə vasitələrinin tətbiqi üçün tələblər.....	8
8. Təhlükəsizlik tələblərinin yerinə yetirilməsinə nəzarət üsulları.....	9
9. İstinad olunan normativ-texniki sənədlər	10

**Əməyin Təhlükəsizliyi Standartları Sistemi
Taxta Emalı İstehsalı
Ümumi təhlükəsizlik tələbləri**

AZS ГОСТ 12.3.042 – 88

**Occupational safety standards system
Woodworking manufacture
General safety requirements**

Tətbiq edilmə tarixi _____

Bu standart taxta və taxta materiallarının emalı istehsal proseslərinə şamil edilir və xalq təsərrüfatının bütün sahələrində açıq havada və istehsal binalarında yerinə yetirilən taxta emalı proseslərinə təhlükəsizlik tələblərini müəyyən edir.

1. Ümumi müddəalar

1.1. Ağac(Taxta) emalı prosesləri QOST 12.3.002, QOST 12.1.010, QOST 12.3.014 və bu standartın tələblərinə uyğun olmalıdır.

1.2. Ağac(Taxta) emalının texnoloji proseslərində aşağıdakı təhlükəli və zərərli istehsal amillərinin təsiri mümkündür:

Fiziki:

Hərəkət edən avtomobillər və mexanizmlər; istehsal avadanlığının hərəkətli hissələri; hərəkət edən və çökən məhsullar, xammal, materiallar; dağılan konstruksiyalar; avadanlıqların, alətlərin və məhsulların iti kənarları; iş zonasında havanın yüksək toz və qaz çirkliliyi; iş zonasında havanın yüksək və ya aşağı temperaturu; avadanlıqların və materialların səthinin yüksək temperaturu; iş yerində yüksək səs-küy səviyyəsi; iş yerində yüksək vibrasiya səviyyəsi; iş zonasında havanın yüksək rütubəti; elektrik dövrəsində yüksək gərginlik, bu gərginliyin insan bədənini vasitəsilə bağlanması;

statik elektrik səviyyəsinin artması;
elektromaqnit şüalanmalarının yüksək səviyyəsi;
iş zonasının kifayət qədər işıqlandırılmaması;
təbii işığın olmaması;
elektrik sahəsinin yüksək gərginliyi;
ışığın yüksək parlaqlığı;
iş zonasında ionlaşdırıcı şüalanmaların yüksək səviyyəsi;
infraqırmızı radiasiyanın yüksək səviyyəsi;

Kimyəvi:

toksik
qıcıqlandırıcı
həssaslaşdırıcı

reproduktiv funksiyaya təsir edən

Psixofizioloji:

fiziki yüklənmələr
nevro-psixoloji gərginliklər

1.3. İstehsalat və iş yerlərində təhlükəli və zərərli amillərin səviyyələri SSRİ Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən təsdiq edilmiş maksimum icazə verilən həddən çox olmamalıdır.

1.4. Taxta emalı istehsal proseslərində istifadə olunan avadanlıqlar SSRİ Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən təsdiq edilmiş ГОСТ 12.2.003, ГОСТ 12.2.026.0, ГОСТ 12.2.022 tələblərinə, texnoloji proseslərin təşkili üçün sanitar qaydalarına və istehsal avadanlığına qoyulan gigiyenik tələblərə uyğun olmalıdır.

1.5. Elektrik qurğularının, elektrik avadanlıqlarının istismarı istehlakçıların elektrik qurğularının texniki istismarı qaydalarına və SSRİ Energetika Nazirliyinin Baş Dövlət Energetika Nəzarəti tərəfindən təsdiq edilmiş istehlakçıların elektrik qurğularının istismarı zamanı təhlükəsizlik qaydalarına uyğun olaraq həyata keçirilməlidir.

1.6. Ağac emalı prosesləri ətraf mühitin qorunması qanunvericiliyinin tələblərinə uyğun təşkil edilməlidir.

1.7. İstehsalatda səmərəli iş rejimi təmin olunmalıdır.

2. Texnoloji proseslərə tələblər

2.1. Taxta emalı texnoloji proseslərinin rejimləri aşağıdakıları təmin etməlidir: təhlükəli və zərərli amillərin yaranmasını istisna edən avadanlığın işinin ardıcılığı; texnoloji prosesdə çalışan işçilərin ritmik işlərini təmin edən avadanlığın ötürülmə qabiliyyəti daxilində yüklənməsi; istehsalın yanğın və partlayış təhlükəsizliyi; zəruri hallarda işçilər üçün qoruyucu vasitələrdən istifadə etmək imkanı; ətraf mühitin mühafizəsi.

2.2. Taxta emalı prosesləri ГОСТ 3.1120-də nəzərdə tutulmuş normativ-texniki sənədlərə uyğun olaraq təşkil olunmalıdır.

2.3. Texnoloji prosesin həyata keçirildiyi sexlərin və sahələrin təhlükəli zonaları ГОСТ 12.4.026 üzrə təhlükəsizlik nişanları ilə qeyd olunmalıdır.

2.4. Fövqəladə vəziyyət yarandıqda avtomatik işıq və ya səs signalı təmin edilməlidir ki, bu signaldan sonra xidmət edən personal təyin olunmuş hərəkətləri yerinə yetirsin.

2.5. Texnoloji proses elə təşkil olunmalıdır ki, işçilərin 0,3 m/s-dən çox sürətlə hərəkət edən material və hazırlıqlarla(xammal) təmasda olmaları zəruri olmasın.

2.6. Xammalın, məhsulun quruda daşınması üzrə əməliyyatlar, xammalın hovuzlar vasitəsilə daşınması və boşaltılması, kütüklərin, şalbanın, kəsilmiş ağac gövdələrin, ağac plitələrinin, fanerlərin, böyük ölçülü yapışdırılmış konstruksiyaların işlənməsinə verilməsi, iş həllinin hazırlanması, materialların hopdurma qablarına yüklənməsi və boşaldılması, qabların açılması və bağlanması mexanizmlə olmalıdır.

2.7. Əl ilə daşınan yükün çəkisi ağırlıqların əl ilə qaldırılması və daşınması zamanı icazə verilən hədlərin müəyyən edilmiş qaydada təsdiq edilmiş normalarına uyğun olmalıdır.

2.8. Konveyer xətləri və bütün nəqliyyat vasitələrinin hərəkət yollarında daşınan materialın itkilərinin qarşısını almaq üçün şərait təmin edilməlidir.

2.9. Su akvatoriyasında çeşidləmə və takelaj işlərinin aparılması, suya düşmüş ağacların qaldırılması, küləyin sürəti 8,5 m/s-dən yuxarı olduqda, dumanlı havada və yağıntılı yağışda xammalın boşaldılması qadağandır.

2.10. Ağac xammalının ilkin emalı və kütüklərin kəsilməsi GOCT 12.3.015 tələblərinə uyğun olaraq həyata keçirilməlidir.

2.11. Avtomatik sıralama, kəsmə alətləri və taxta materiallarının paketləmə xəttləri hər hansı bir iş yerindən dayandırmaq üçün qurğularla təchiz olunmalıdır.

2.12. Taxta materiallarının qurudulma həcmi 20000 m³ və daha çox olan müəssisələrdə qurutma torbalarının formalaşdırılması üçün paket formalaşdırıcı maşınlar tətbiq edilməlidir. Qurutma torbaların əl ilə yığılması zamanı onların hündürlüyü 1,5 m-dən çox olmamalıdır.

2.13. Qurutma torbaları və taxta nəqliyyat paketləri və ya digər paketlənmiş məhsulların daşınması üçün istifadə olunan kranlar torbanı etibarlı şəkildə saxlayan portalı, çəngəl və ya digər sərt quruluşlu tutmalarla təchiz olunmalıdır.

2.14. Müxtəlif səviyyələrdə yerləşən iş yerləri arasında yığma cihazları, boşaltma rəfləri, daşınmış konveyerlər, liftlər, örtükdəki boşluqlar sahəsində texnoloji əməliyyatların yerinə yetirilməsi zamanı təhlükəsizliyi təmin edən xəbərdarlıq signalı nəzərdə tutulmalıdır.

2.15. Əgər xətlər yığma cihazları ilə təchiz olunmayıbsa və ya xüsusi bufer sahələri yoxdursa, hər hansı bir dəzgahın dayandırılması zamanı axın və avtomatik xətlərdə bütün əvvəlki avadanlıqlar dayandırılmalıdır.

2.16. İsti presslər və isti məhsulların soyudulma yerlərində yerli su çəkmələri ilə örtüklərin quraşdırılması zəruridir.

2.17. Təhlükəli maddələrdən istifadə edən hər bir proses üçün dağılmış və ya səpələnmiş kimyəvi maddələrin zərərsizləşdirilməsi və təmizlənməsi, tullantı sularının və toz emissiyalarının təmizlənməsi üsulları hazırlanmalıdır.

2.18. Zərərli və yanğın təhlükəsi yaradan maddələrin ayrıldığı yerlər yerli çəkmələri ilə örtüklərlə təchiz olunmalıdır.

2.19. Tozlu maddələrin istifadə edildiyi qarışıqların və həllərin hazırlanma yerlərində, tozlu materiallar üçün qablarda və bunkerlərdə vakuum şəraiti yaradılmalıdır.

2.20. Taxta və taxta materiallarının yapışdırılması, rənglənməsi və isladılması üçün istifadə olunan işçi tərkibi xüsusi təchiz edilmiş yerlərdə və ya otaqlarda hazırlanmalıdır.

2.21. Taxtaların və məhsulların antiseptiklər və antipyrenlər ilə işlənməsi GOCT 12.3.034 standartlarına uyğun olaraq həyata keçirilməlidir.

2.22. Taxta emalı istehsallarında ağac səthinin emalı və boyanma işləri GOCT 12.3.005 tələblərinə uyğun olaraq aparılmalıdır.

2.23. Doldurma və formalaşdırma üsulu ilə poliuretan köpükdən detallar hazırlanarkən, iş zonasındaki havada zərərli maddələrin konsentrasiyaları dövlət standartları GOCT 12.1.005 və SSRİ Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən təsdiqlənmiş icazə verilən maksimum konsentrasiya siyahısında tənzimlənən MİVK siyahıları ilə müəyyən edilmiş maksimum icazə verilən konsentrasiyalardan artıq olmamalıdır.

3. İstehsalat yerlərinə və sahələrinə dair tələblər

3.1. İstehsalat yerləri və sahələri SSRİ Dövlət Tikinti Komitəsi tərəfindən təsdiq edilmiş tikinti normaları və qaydaları, sənaye müəssisələrinin layihələndirilməsi normaları, eləcə də istehsalat müəssisələrinin binalarının və avadanlıqlarının sanitar saxlanması üzrə SSRİ Səhiyyə Nazirliyinin normativ sənədləri tələblərinə cavab verməlidir.

3.2. Müəssisənin ərazisi hasarlanmalı, abadlaşdırılmalı, işıqlandırılmalıdır, eləcə də bütün binalara, tikintilərə, yanğın su mənbələrinə təhlükəsiz keçidlər, bərk örtüklü girişlər normal şəraitdə olduğu kimi qar yağması, buzlanma və su basması hallarında da olmalıdır.

3.3. Müəssisənin və sexlərin ərazisində nəqliyyat vasitələrinin və insanların hərəkəti müvafiq yol nişanlarının quraşdırılması ilə idarə tərəfindən təsdiq edilmiş sxem üzrə təşkil olunmalıdır.

3.4. Müəssisə ərazisində avtomobil yollarının genişliyi yol hərəkəti qaydalarına (YHQ) uyğun olmalıdır.

3.5. Yeraltı rezervuarlar bütün perimetr boyunca nəqliyyatın qəzaya uğramasından qorunur. Quyularda və rezervuarlarda aşağı enmək üçün pilləkənlər və qapaqlar olmalıdır.

3.6. Dəmir yol xətlərinin, avtomobil və piyada yollarının kəsişdiyi yerlərdə, ətrafında binalar, qurğular, material yığınları kimi görmə qabiliyyətini məhdudlaşdıran obyektlər olan yerlərdə avtomatik işıq-səs siqnalizasiya sistemləri və mühafizə olunan şlaqbaumlarla təchiz olunmalıdır.

3.7. İstehsalat sahələri təhlükəli zonalarda yerləşdirilməməlidir (yük qaldırma mexanizmlərinin fəaliyyət göstərdiyi zonada, yolların, zərərli maddələrin tullantıları, taxta və digər məhsul yığınlarının dam örtüyü binaların divarlarının yaxınlığında, elektrik xətləri altında və s.).

3.8. Yük qaldırma və daşınma maşınlarının və mexanizmlərinin işləməsi və hərəkəti üçün nəzərdə tutulmuş sahələr möhkəm örtüklə təmin edilməli və meyilləri 3°-dən artıq olmamalıdır.

3.9. Müvəqqəti tikililər (çətirlər, yığınların üstü, örtük panelləri) külək və qar yükünə hesablanmalıdır.

3.10. Açıq havada və ya iş yerlərində hava temperaturu 5°C-dən aşağı olan yerlərdə çalışanlar üçün Dövlət Tikinti Komitəsi tərəfindən təsdiq edilmiş istilik normaları və qaydalarına uyğun olaraq istilik otaqlar təchiz olunmalıdır.

3.11. İstehsalat yerləri və binalar, SSRİ Dövlət Tikinti Komitəsi tərəfindən əsdiq edilmiş istehsalat binaları üçün tikinti normaları və qaydalarına uyğun olaraq partlayış və yanğın təhlükəsi kateqoriyalarına dair tələblərə cavab verməlidir.

3.12. Yanğın və partlayış təhlükəli yerlərə xidmət edən havalandırma qurğuları yanğın və qəzalarda onların açılması və söndürülməsi üçün uzaqdan quraşdırılmış qurğulara malik olmalıdır və yanğın avtomatlaşdırma qurğuları ilə bağlanmalıdır.

3.13. Binanın xarici və daxili bəzəyi tikinti bölgələrinin iqlim şəraitini, sanitariya-gigiyenik və yanğınsöndürmə tələblərini, habelə yerlərin temperatur-nəmlik rejimini təmin etməlidir. Divar və döşəmə örtükləri istifadə olunan kimyəvi maddələrin təsirinə davamlı olmalı və onların asanlıqla təmizlənməsini təmin etməlidir.

3.14. Dəmir yollarının yerləşdirildiyi otaqların qurulması müvafiq olaraq SSRİ Dövlət Tikinti Komitəsi tərəfindən təsdiqlənmiş istehsal binaları üçün tikinti normaları və qaydalarına uyğun olmalıdır.

3.15. Binalarda və açıq istehsal sahələrindəki dəmir yolları elə çəkilməlidir ki, rels başlıqlarının işarəsi örtük işarəsi ilə eyni səviyyədə olsun.

Çevrilmə dairələri və traversiya arabaları relslərin birləşməsində sabitlənməlidir.

3.16. İstehsalat otaqları, SSRİ Dövlət Tikinti Komitəsi tərəfindən təsdiqlənmiş istilik, havalandırma və havanın kondisionerləşdirilməsinə dair tikinti normalarına, eləcə də sənaye müəssisələrinin layihələndirilməsi normalarına uyğun olaraq ümumi hava mübadiləsi ilə təchiz olunmalıdır.

3.17. Binaların istilik izolyasiyası damlarda və digər tikili elementlərdə buz yaranmasını istisna etməlidir.

3.18. İstehsalat binalarında daxili yanma mühərrikli qaldırıcı nəqliyyat vasitələrinin istifadəsinə icazə verilmir. Qaldırıcı nəqliyyat vasitələrinin giriş və işləməsinə anbar sahəsində yanğın təhlükəsi olan materialların yalnız üstü söndürücüləri olan tullantı boruları ilə icazə verilir.

3.19. Materialların, hazır məhsulun və istehsalat tullantılarının daşınması həyata keçirilən tikinti konstruksiyalarındakı boşluqlar soyuq xarici havanın daxil olmasını, eləcə də yanğının yayılmasını istisna edən hava-istilik pərdəsi və cihazlarla təchiz olunmalıdır. Daimi istifadə olunan boşluqlar inventar örtüklə bağlanmalı və ya əhatə olunmalıdır.

3.20. İş yerlərində mikroiqlim göstəriciləri SSRİ Səhiyyə Nazirliyi və ГООТ 12.1.005 tərəfindən təsdiqlənmiş istehsalat yerlərinin mikroiqlim sanitar normalarına uyğun olmalıdır.

3.21. İstehsalat binalarının, sahələrin və iş yerlərinin işıqlandırılması SSRİ Dövlət Tikinti Komitəsi tərəfindən təsdiq edilmiş təbii və süni işıqlandırma qaydalarına və tikinti normalarına və sənaye sənədlərinə uyğun olaraq təşkil edilməlidir.

3.22. İş yerlərində səs və vibrasiya səviyyəsi SSRİ Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən təsdiq edilmiş iş yerlərində icazə verilən səs və vibrasiya səviyyəsinin sanitar normalarına uyğun olmalıdır.

3.23. Perimetr üzrə xammal üçün hovuzlar və su səthinin üzərindəki işçi körpülər hündürlüyü 1,0 m-dən az olmayan məhəccərlər ilə mühafizə olunmalıdır. İş sahəsində məhəccərlər yerinə, hündürlüyü ən azı 0,1 m olan bordürlər quraşdırmaq olar. Açıq hovuzlarda suyun temperaturu 40 ° C-dən çox olmamalıdır.

3.24. Kimya sexlərinin və kibrit istehsalındakı bölmələrin otaqları yanmayan divarlarla və qapılarla ayrılmış, məcburi olaraq havalandırma və yanğın söndürmə qurğuları ilə təchiz olunmalıdır.

3.25. Antiseptiklər və antipirenlər ilə işləmə sahələri həllin torpağa daxil olmasının qarşısını alan örtüklərə və döşəmələrə malik olmalıdır və axan həllin yığılması ilə təchiz olunmalıdır.

3.26. Lakların, boyaların və həlledicilərin saxlanıldığı anbarlar ayrı binalarda yerləşməli, məcburi havalandırma və yanğın söndürmə vasitələri ilə təchiz edilməlidir.

4 İlkin materiallara, xammal və yarımfabrikatlara, hazır məhsullara, istehsalat tullantılarına, onların saxlanması və daşınmasına dair tələblər

4.1. Metal və mineral daxilolmalara, dərin yarıqlara və kəsiklərə malik olan ağac ağac materiallar taxta emal maşınlarında emal edilməməlidir.

4.2. İşçilərin təmasda olduğu ilkin materialların, xammal və hazır məhsulların temperaturu 45 °C-dən çox olmamalıdır.

4.3. Hər bir partiya təmir, bağlayıcı, antiseptik materialların analitik pasportu olmalıdır ki, orada zərərli maddələrin faiz miqdarı, onların ayrı-ayrı tərkib hissələri üzrə uçucu birləşməsi, habelə onlarla işləyərkən təhlükəsizlik tədbirləri göstərilir. Yalnız icazə verilən yanğın və partlayış təhlükəsi və toksiklik parametrlərinə uyğun olan materiallardan istifadə edilməlidir.

4.4. Qatranlarda sərbəst formaldehidin miqdarı 0,3 faizdən çox olmayan.

4.5. Dairəvi ağac materiallarının saxlanması ГООТ 9014.0-a uyğun olaraq həyata keçirilməlidir, taxta materialları — ГООТ 19041, ГООТ 3808.1, ГООТ 7319-a uyğun; taxta qablaşdırma detallarına — ГООТ 21100-a uyğun; dəmir yolu yollarına yaxın ölçülərdə materiallar — ГООТ 9238-ə uyğun olaraq saxlanmalıdır.

4.6. Dairəvi meşə materiallarının yığılması möhkəm, yük altında çökmə və ya əyilmə verməyən bir təməl üzərində qurulmalıdır. Yüklərin hündürlüyü yığılan növlərin uzunluğunun 1,5 misli ilə artıq olmamalıdır. Bucurqadların yaratdığı astarsız bacaların maksimal hündürlüyü 8,0 m-dir.

Hündürlüyü 12,0 m-dən çox olan yığınlarda işlər müəyyən edilmiş qaydada təsdiq edilmiş xüsusi təlimatlara əsasən aparılmalıdır.

4.7. Arayıcılar olmadan taxtaların yığılması və sökülməsi mexanizm işləyərkən işçilərin yığmada olma ehtiyacını istisna edən üsullarla həyata keçirilməlidir.

4.8. Kranlarla yığılmış taxta paketlərinin hündürlüyü 12,0 m-dən, avtomatik yükləyicilərlə isə 7,0 m-dən çox olmamalıdır. Əl ilə yığılan taxta paketlərinin hündürlüyü 4,0 m-dən çox olmamalıdır.

4.9. Yiğirlərdən işləyən ağac materiallarını qaldırmaq və endirmək üçün SSRİ Dövlət Daxili Texnika Nəzarəti tərəfindən icazə verilən yük alıcı kranlarda quraşdırılan daşına bilən pilləkənlərdən və ya xüsusi qurğulardan (körpülər, qatlanan oturacaqlar) istifadə etmək lazımdır.

4.10. Anbarlarda yükləyicilərin köməyi ilə formalaşdırılan faner və plitə dayanacaqlarının hündürlüyü 4,5 m-dən çox olmamalıdır. Kranlarla yığma zamanı hündürlüyü 6,0 m-ə qədər olan dayanacaqların formalaşdırılmasına icazə verilir.

4.11. Yükləyici ilə daşınan şpon, faner və plitələrin paketinin hündürlüyü 1,0 m-dən çox olmamalıdır.

4.12. Anbarlarda toplu olaraq yığılan ağac yongaları, çınqıllar və digər səpilən materiallar, yığılma materiallarının təbii meylinə uyğun olaraq yığılıb saxlanılmalıdır.

4.13. Açıq sahələrdə texnoloji ağac yongaların və qırıntıların saxlanması SSRİ Dövlət Tikinti İdarəsi tərəfindən təsdiq edilmiş meşə materialları anbarlarının layihələndirilməsinin yanğın əleyhinə normalarına uyğun olmalıdır.

4.14. Yapışdırılmış taxta konstruksiyalar dayanıqlı vəziyyətdə saxlanmalı və daşınmalı, qarışma və aşma riskini azaltmaq üçün düzgün təchizatla təmin edilməlidir.

4.15. Uzunluğu 7 m-dən çox olan düz xəttli və əyri xəttli yapışdırılmış taxta konstruksiyaların möhkəmləndirilməsi üçün təhlükəsiz qovluq sxemindən istifadə etmək lazımdır.

4.16. Materiallar, xammal, hazır məhsullar və tullantılar iş yerlərində manevr yaratmamalıdır. Onların döşəmədən 1,5 m-dən çox olmayan hündürlükdə müvəqqəti yığılması yalnız xüsusi ayrılmış, rəflər, stendlər və konteynerlərlə təchiz edilmiş yerlərdə, mexaniki daşınma və anbarlardan çıxarılma imkanları ilə mümkündür.

4.17. Ağac materiallarının saxlanması və daşınması üsulları saxlama təhlükəsizliyini, yığılmış materialların dayanıqlığını və etibarlılığını təmin edən tədbirlər və vasitələr nəzərdə tutmalıdır.

4.18. İstehsal yerlərində saxlanılan xammal və yarımfabrikatların miqdarı, növbə ərzindəki ehtiyacdan çox olmamalıdır.

4.19. Dairəvi taxta materialları, texnoloji çınqıllar, taxta materialları, plitələr, fanerlər və digər taxta materialları və məhsulları nəql etmək SSRİ MPS tərəfindən təsdiq edilmiş bu növ yüklərin daşınması qaydalarına və yüklərin yüklənməsi və möhkəmləndirilməsinin texniki şərtlərinə uyğun olaraq aparılmalıdır.

4.20. Meşə materiallarının su vasitəsilə daşınması zamanı yükdaşınma və boşaltma işləri, materialların yığınlarının yığılması və sökülməsi, xammalın və məhsulların yerləşdirmə yerləri mexanizasiya edilməlidir.

4.21. Quru yolla meşə materiallarının daşınması üçün konveyerlər ГОСТ 12.2.022 tələblərinə uyğun olmalıdır.

4.22. Meşə materiallarının saxlanması üçün meşə dayanacaqları və çəmənlərin planlaşdırılması gəmiçilik inspeksiyası ilə razılaşdırılmalıdır.

4.23. Üzən tikililərin işçi körpüləri ən azı 1,2 m olan möhkəm tam örtükə malik olmalıdır. Örtüyün kənarlarında hündürlüyü ən azı 0,1 m olan sərhəd divarları olmalıdır.

4.24. Üzən tikililərdəki rampalar eninə plitələrlə olmalı, hündürlüyü ən azı 1,0 m olan məhəccərlə təmin edilməlidir. Rampanın eni ən azı 0,8 m olmalı, meyili isə 30 dərəcədən çox olmamalıdır.

4.25. Hər bir zərərli və yanğınlı partlayış təhlükəsi olan maddə partiyası pasport və ya sertifikatla təmin edilməli, düzgün qapaqları olan qablaşdırmada saxlanılmalı, qabın üzərində isə içindəki maddələrin dəqiq adı göstərilməlidir. Qablaşdırma ГОСТ 12.3.010-a uyğun olmalıdır.

4.26. Yağların, turşuların və digər kimyəvi maddələrin emalatxanalara çatdırılması, qəza, geyim və bədənə çirklənməsi, eləcə də otaqların və havanın çirklənməsini istisna edən üsullarla həyata keçirilməlidir.

4.27. Zərərli maye və partlayış təhlükəli maddələr istehlak yerlərinə boru kəmərləri ilə və ya hermetik möhkəmlənmiş qablarda verilməlidir. Qalıq maddələr anbara qaytarılmalı və ya neytrallaşdırılmalıdır. Qalıq maddələr anbara qaytarılmalı və ya neytrallaşdırılmalıdır.

4.28. Zərərli maddələr olan maye tullantılar hermetik qablarda saxlanılmalıdır.

4.29. Zərərli maddələr ehtiva edən tullantıların çıxarılmasına yalnız SSRİ Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən təsdiq edilmiş norma və qaydalara uyğun olaraq neytrallaşdırıldıqdan sonra icazə verilir.

4.30. Kimyəvi maddələrin və materialların birgə saxlanması qaydası, tipik yanğın təhlükəsizliyi qaydalarına uyğun olaraq təmin edilməlidir.

4.31. Zərərli və partlayış təhlükəsi olan maddələrdən olan qabların yuyulması və buxarlaştırılması xüsusi çəkiliş yerlərində, çıxış ventilyasiyası ilə təchiz olunmuş sahələrdə aparılmalıdır. Qablaşdırma, istehsal otaqları, anbarlar və ya açıq sahələrdə xüsusi ayrılmış yerlərdə bağlanmış vəziyyətdə saxlanılmalıdır.

4.32. Sürtünmə materialları metal qablarda saxlanılmalı və hər növbədən sonra sexdən çıxarılmalıdır.

5. İstehsalat avadanlıqlarının və iş yerlərinin təşkilinin yerləşdirilməsinə dair tələblər

5.1. Ağac emalı texnoloji proseslərinin təşkili zamanı istehsalat avadanlığının yerləşdirilməsi onun təhlükəsizliyini və xidmətinin rahatlığını və işçilərin evakuasiyasının mümkünlüyünü də təmin etməlidir.

5.2. Avadanlığın quraşdırıldığı yerlərdəki keçidlər və yollar, ağ rəngli xətlərlə və ГОСТ 12.4.0-a uyğun işarələrlə göstərilməlidir.

Dəzgahların, binaların və qurğuların elementləri arasındakı məsafələr, cədvəldə göstərilən minimum dəyərlərdən az olmamalıdır.

Məsafə	Ölçü, m
Dəzgahdan və ya irəli çıxıntı konstruksiyadan (sütun, dayanacaq) arxa tərəfə qədər	0,7
İş zonasının tərəfində divardan dəzgaha qədər	1,5
Dəzgahların arxa tərəfləri arasında	1,0
İş zonaları tərəfindəki dəzgahlar arasında	3,0
Dəzgahların arxa tərəfləri və iş zonaları tərəfindəki dəzgahlar arasında	1,5
İstehsal xəttində quraşdırılmış dəzgahlar arasında	Uzunluq (əlavə) 1,0
Saxlama yerləri arasında	1,0

5.3. Avadanlıq iş zonalarının, keçidlərin, izolyasiyadan keçməyən elektrik xətlərinin, yüksək temperatur, qaz və toz olan zonasının üzərində yerləşdirilməməlidir.

5.4. Daşınar avadanlıqlar işçilər üçün təhlükə və əlverişsiz şərait yaratmayan, yanğın təhlükəsi və neqliyyat vasitələrinə maneə törətməyən, habelə insanların evakuasiyasına səbəb olmayan yerlərdə quraşdırılmalıdır.

5.5. Yüksək səs səviyyəsi yaradan avadanlıqlar ayrı-ayrı yerlərdə yerləşdirilməlidir və ya səssizləşdirən qablarda saxlanılmalıdır. Operatorların iş yerləri səsli otaqlarda səs izolyasiya edən kabinalarda yerləşməlidir.

5.6. Uzaqdan idarəedicilər, yalnız xidmət edilən dəzgahlara deyil, həm də texnoloji axınla bağlı digər avadanlıqlara nəzarət etməyə əlverişli, təhlükəsiz yerlərdə yerləşdirilməlidir.

5.7. Döşəmə səviyyəsindən 1.3 m yuxarıda yerləşən avadanlıqlara xidmət və təmir üçün ГОСТ 12.4.059 standartına uyğun olaraq hasarlar nəzərdə tutulmalıdır. Səviyyədən 1,9 m aşağı olan sahənin üstündə tikinti konstruksiyaları, avadanlıqlar və ya magistral elementlər olmamalıdır. Meydançaya qalxmaq üçün pilləkənlərin eni 0,8 - 1,0 m və 45* meyili olan iki tərəfli məhəccərləri olmalıdır. Dəyişiklikdə 1 dəfə 2 dəfə pilləkənlərdən istifadə edildikdə onların eni 0,6 - 0,8 m, meyili 60* olmalıdır.

5.8. Sexta keçidlərin yer səviyyəsində və ya yer səviyyəsindən aşağı təşkil edilməsi mümkün olmadıqda keçid körpüləri qurulmalıdır.

5.9. Elektrik avadanlığının yerləşdirilməsi istehlakçıların elektrik qurğularının texniki istismarı qaydalarına (TİQ) və elektrik qurğularının istismarı zamanı təhlükəsizlik texnikası qaydalarına uyğun həyata keçirilməlidir.

5.10. Elektrik avadanlıqları o yerləşdiyi partlayış təhlükəsi və yanğın təhlükəsi zonalarının siniflərinə, eləcə də partlayış təhlükəsi olan qarışıqların kateqoriya və qruplarına uyğun olmalıdır.

5.11. Yer səviyyəsindən aşağıda yerləşən konveyer və kommunikasiya kabelləri, yer səviyyəsi ilə eyni hündürlükdə menteşəli qalxanlarla bağlanmalıdır.

5.12. SSRİ Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən təsdiq edilmiş istehsalat binalarının mikroklimatının sanitariya normalarının tələblərinə uyğun olaraq isti preslər və istilik verən digər avadanlıqlar iş yerlərində istilik şüalanmasının intensivliyinin 100 Vt/m²-dən çox olmaması üçün ekranlarla təchiz olunmalıdır.

5.13. Meşə(Ağac) tozu toplama sistemlərinin siklonları və bunkerləri, həddindən artıq qızdırılmış su akkumulyatorları binaların xaricində yerləşdirilməlidir.

5.14. Qaldırıcı masaların, rəflərin, çuxurların iş zonasında yerlər hündürlüyü 1,0 m-dən az olmayan məhəccərlər və hündürlüyü 0,1 m olan kənarlarla mühafizə olunmalıdır.

5.15. Hər bir iş yeri, duraraq və oturaraq iş aparılarkən ergonomika tələblərinə və ГОСТ 12.2.061 standartına uyğun olaraq təşkil edilməlidir.

5.16. İş yerləri, iş sahələrinin təmizlənməsi və avadanlığın yuyulması üçün vasitələrlə təmin edilməlidir: yapışdırma, yapışqan hazırlama və təmir sahələrinə su təchizatı və kanalizasiya sistemləri çəkilməlidir.

5.17. Sexlərdə və istehsalat sahələrində iş yerləri keçid və yolların zonasına yerləşdirilməməlidir.

6. İstehsalat prosesində iştirak etməyə icazə verilən işçilərə tələblər

6.1. Meşə(Ağac) emalı proseslərində iştirak edən personal texnoloji təlimat və əmək mühafizəsi təlimatını bilməlidir.

6.2. İşə qəbul olunan və fəaliyyət dövründə mütəmadi tibbi müayinədən keçən şəxslər, SSRİ Səhiyyə Nazirliyinin tələblərinə uyğun olaraq işə buraxılmalıdır.

6.3. Xidmət edən personal, ГОСТ 12.0.004 standartına uyğun olaraq əmək mühafizəsi və yanğından mühafizə üzrə təlim keçməlidir.

6.4. Taxta emalı istehsalı edən avadanlıqların xidməti üçün peşəkar hazırlıqdan keçmiş şəxslər işə cəlb olunmalıdır.

7. İşçilərin mühafizə vasitələrinin tətbiqi üçün tələblər

7.1. Ağac emalı peşəsi üzrə çalışan işçilər, işin icra şərtlərinə uyğun olaraq, müəyyən edilmiş qaydada təsdiq edilmiş tipik sahə normalarına əsasən xüsusi iş paltarları və digər fərdi mühafizə vasitələri ilə təmin edilməlidir.

7.2. Qoruyucu vasitələrin seçimi standartlara uyğun olaraq və mövcud təhlükəli və zərərli istehsal amillərindən asılı olaraq aparılmalıdır. Mühafizə vasitələri, təhlükəli və zərərli amillərin təsir etdiyi bütün müddət ərzində istifadə olunmalıdır.

7.3. Fərdi qoruma vasitələri, işçilərin və qulluqçuların xüsusi geyim, xüsusi ayaqqabı və digər fərdi qoruma vasitələri ilə təmin edilməsinə dair, SSRİ Dövlət Əmək Komitəsi və Ümumittifaq Həmkarlar İttifaqları Mərkəzi Şurası tərəfindən təsdiq olunmuş təlimata uyğun olaraq verilir və istifadə olunur.

7.4. Fərdi qoruma vasitələrinin saxlanması, mütəmadi təmiri, təmizlənməsi və digər profilaktik işlənmələr həmin məhsullar üzrə normativ-texniki sənədlərə uyğun olaraq həyata keçirilməlidir.

8. Təhlükəsizlik tələblərinin yerinə yetirilməsinə nəzarət üsulları

8.1. Avadanlığın qoruyucu, təhlükəsizlik, bloklama, əyləc və yerləşdirmə qurğularının düzgün vəziyyəti istehsalçı zavodlar tərəfindən hazırlanmış iş proqramlarına və sınaq metodikalarına uyğun olaraq müəyyən edilir.

8.2. İş zonasının hava vəziyyətinin nəzarəti, GOST 12.1.005, GOST 12.1.014 tələblərinə və SSRİ Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən təsdiqlənmiş havadakı zərərli maddələrin müəyyən edilməsi üsullarına dair texniki sənədlərə uyğun olaraq aparılır.

8.3. Fenolformaldegidli qatranlarda sərbəst formaldegid tərkibinin müəyyən edilməsi GOCT 16704 və GOCT 20907, karbamidoformaldegidli qatranlarda isə GOCT 14231 üzrə aparılmalıdır.

8.4. İş yerlərində işıqlandırmanın nəzarəti, SSRİ Dövlət Tikinti Komitəsi tərəfindən təsdiq edilmiş təbii və süni işıqlandırma sanitar normaları və qaydalarına, eləcə də SSRİ Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən təsdiq edilmiş sənaye müəssisələrində süni işıqlandırma ilə bağlı xəbərdaredici və cari sanitar nəzarət tələblərinə uyğun aparılmalıdır.

İşıqlandırmanın ölçülməsi metodları GOCT 24940-a uyğun aparılmalıdır.

8.5. İş yerlərində səsin səviyyəsi GOCT 12.1.050 standartına uyğun olaraq, səs mənbələri GOCT 12.1.028* standartına, əl alətləri GOCT 12.2.030 standartına, kompressorlar isə GOCT 12.2.110 standartına əsasən ölçülməlidir. Səsin ölçülməsi nəticələrinin qiymətləndirilməsi GOCT 12.1.003 və iş yerlərində icazə verilən səsin səviyyəsinin sanitar normalarına əsasən aparılmalıdır.

8.6. Vibrasiyanın ölçülməsi və nəzarəti GOCT 12.1.012 və SSRİ Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən təsdiqlənmiş istehsal vibrasiyalarının ölçülməsi və gigiyenik qiymətləndirilməsi üzrə metodiki göstərişlərə uyğun həyata keçirilməlidir.

8.7. Elektrik təhlükəsizliyinin nəzarəti GOCT 12.1.002, GOCT 12.1.038 və GOCT 12.1.019-ə uyğun aparılmalıdır.

8.8. Elektrostatik sahələrin nəzarəti GOCT 12.1.045-ə, elektrostatik qıçılıcı təhlükəsizliyi isə GOCT 12.1.018-ə uyğun həyata keçirilir.

8.9. İzolyasiyanın müqavimətinin ölçülməsi GOCT 23706-ya uyğun, izolyasiyanın sınağı isə GOCT 12997-ə əsasən həyata keçirilir.

8.10. Avadanlığın xarici səthinin temperaturu, GOCT 9736-ya uyğun ölçmə cihazı ilə kontakt termopara vasitəsilə ölçülür.

8.11. Materialların yanğın və partlayış təhlükəsizliyini GOCT 12.1.044-ə uyğun müəyyən etmək lazımdır, yanğın təhlükəsizliyinin nəzarəti isə GOCT 12.1.004-ə əsasən həyata keçirilir.

8.12. Əl və monoton əməyin ağırlığını müəyyən etmək SSRİ Dövlət Əmək Komitəsi tərəfindən təsdiq edilmiş nümunəvi metodikalara uyğun olaraq həyata keçirilir, əməyin

qiymətləndirilməsi isə SSRİ Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən təsdiq edilmiş əmək gigiyenik təsnifatı üzrə istehsal mühitinin zərərli və təhlükəli faktorlarının göstəriciləri, əmək prosesinin ağırlığı və gərginliyi ilə həyata keçirilir.

8.13. Təhlükəli və zərərli istehsal amillərinə nəzarətin müddəti sanitar-epidemioloji stansiyalar və digər nəzarət orqanları ilə razılaşma əsasında müəyyən edilməlidir.

9. İstinad olunan normativ-texniki sənədlər

İstinad edilən normativ-texniki sənədin təyinatı (NTS)	Maddə nömrəsi	İstinad edilən normativ-texniki sənədin təyinatı (NTS)	Maddə nömrəsi
ГОСТ 3.1120-83	2.2	ГОСТ 12.3.002-75	1.1
ГОСТ 12.0.004—90	6.3	ГОСТ 12.3.005-75	2.22
ГОСТ 12.1.002-84	8.7	ГОСТ 12.3.010-82	4.25
ГОСТ 12.1.003-83	8.5	ГОСТ 12.3.014-90	1.1
ГОСТ 12.1.004—91	8.11	ГОСТ 12.3.015-78	2.10: 6.35
ГОСТ 12.1.005-88	2.23: 3.20: 8.2	ГОСТ 12.3.034-84	2.21
ГОСТ 12.1.010-76	1.1	ГОСТ 12.4.026-76	2.3: 5.2
ГОСТ 12.1.012-90	8.6	ГОСТ 12.4.059-89	5.7
ГОСТ 12.1.014-84	8.2	ГОСТ 3808.1-80	4.5
ГОСТ 12.1.018-93	8.8	ГОСТ 7319-80	4.5
ГОСТ 12.1.019-79	8.7	ГОСТ 9014.0-75	4.5
ГОСТ 12.1.028-80	8.5	ГОСТ 9238-83	4.5
ГОСТ 12.1.038-82	8.7	ГОСТ 9736-91	8.10

ГОСТ 12.1.044-89	8.11	ГОСТ 12997-84	8.9
ГОСТ 12.1.045-84	8.8	ГОСТ 14231-88	8.3
ГОСТ 12.1.050-86	8.5	ГОСТ 16704-71	8.3
ГОСТ 12.2.003 -91	1.4	ГОСТ 19041-85	4.5
ГОСТ 12.2.022-80	1.4: 4.21	ГОСТ 20907-75	8.3
ГОСТ 12.2.026.0-93	1.4	ГОСТ 21100-93	4.5
ГОСТ 12.2.030-83	8.5	ГОСТ 23706-93	8.9
ГОСТ 12.2.061-81	5.15	ГОСТ 24940-96	8.4
ГОСТ 12.2.110-85	8.5		

LAYIHE

Rəsmi nəşr
“Azərbaycan Standartlaşdırma İnstitutu”
Publik hüquqi şəxs

AZS ГОСТ 12.3.042 - 88
Uyğunluğun qiymətləndirilməsi —
Lüğət və ümumi prinsiplər

LAYIHƏ